

Sygn. akt V U 1418/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2020 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 2 marca 2020 r. w Legnicy

sprawy z wniosku K. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu i o ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia za październik 2015 rok

na skutek odwołania K. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 14 listopada 2019 r.

znak (...)

I. zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 14 listopada 2019 r. znak (...) w ten sposób, że ustala, iż K. C. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od 1 lipca 2017 roku do 11 lipca 2017 roku, od 8 września 2017 roku do 13 listopada 2017 roku, od 22 listopada 2017 roku do 30 listopada 2017 roku i od 1 lutego 2018 roku do 06 lutego 2018 roku przy czym stwierdza, że podstawa wymiaru składek na te ubezpieczenia wynosi miesięcznie najniższą podstawę wymiaru składek dla osób prowadzących działalność gospodarczą,

II. w pozostałym zakresie odwołanie oddala,

III. koszty zastępstwa procesowego między stronami wzajemnie znosi.

Regina Stępień

Sygnatura akt V U 1418/19

UZASADNIENIE

Decyzją znak (...) z dnia 14 listopada 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. stwierdził, że:

1) wnioskodawczyni K. C. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega:

- obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu w okresach:

od 1 lipca 2017 r. do 11 lipca 2017 r.,

od 8 września 2017 r. do 13 listopada 2017 r.,

od 22 listopada 2017 r. do 30 listopada 2017 r.,

od 1 lutego 2018 r. do 6 lutego 2018 r.

- dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu w okresach:

od 1 lipca 2017 r. do 11 lipca 2017 r.,

od 8 września 2017 r. do 13 listopada 2017 r.,

od 22 listopada 2017 r. do 30 listopada 2017 r.,

od 1 lutego 2018 r. do 6 lutego 2018 r.

2) podstawa wymiaru składek dla wnioskodawczynie K. C. jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą:

- na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe wynosi w październiku 2015 r. kwotę 2.375,40 zł,

- na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe wynosi w październiku 2015 r. kwotę 2.375,40 zł.

W uzasadnieniu organ rentowy stwierdził, że zadeklarowanie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (w tym dobrowolne ubezpieczenie chorobowe) za miesiąc październik 2015 r. w maksymalnej wysokości, nie ma odzwierciedlenia w uzyskiwanych przychodach. ZUS zwrócił uwagę, że osiągnięte przychody z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej winny zaspokoić też inne zobowiązania publicznoprawne oraz bieżące wydatki życia codziennego. W ocenie organu rentowego zadeklarowanie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w maksymalnej wysokości, na krótko przed spodziewanym okresem skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, miało na celu jedynie nabycie wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego. ZUS podniósł, że działania polegające na zadeklarowaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w maksymalnej wysokości, tuż przed spodziewanym okresem skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, bez wątplenia należy uznać za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, gdyż narusza ono zasadę równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, zasadę solidaryzmu ubezpieczeń społecznych, zasadę ochrony interesów i nie pokrzywdzenia innych ubezpieczonych oraz zasadę nieuprawnionego uszczuplenia środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zdaniem organu rentowego działania takie dowodzą, że intencją ubezpieczonej było uzyskanie świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w wysokości wielokrotnie przewyższającej nakłady.

Ponadto ZUS stwierdził, że jak wykazało prowadzone postępowanie administracyjne, wnioskodawczynie w okresach od 1 lipca 2017 r. do 11 lipca 2017 r., od 8 września 2017 r. do 13 listopada 2017 r., od 22 listopada 2017 r. do 30 listopada 2017 r. i od 1 lutego 2018 r. do 6 lutego 2018 r., nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy prawo przedsiębiorców (a wcześniej ustawy o swobodzie działalności gospodarczej). W ocenie organu rentowego w przedmiotowej sprawie nie doszło do faktycznego prowadzenia działalności gospodarczej a jedynie do stworzenia pozorów jej prowadzenia. Wnioskodawczynie nie dążyła do tego, by działalność gospodarcza była prowadzona w sposób ciągły, a zwłaszcza w zakresie przynoszącym dochód. W opisywanej sprawie, opierając się na zgromadzonym materiale dowodowym, organ rentowy stwierdził brak realizacji zarobkowego celu działalności (brak przychodów). Zdaniem ZUS wykonywanie działalności gospodarczej bez wspomnianych wyżej czynników zarobkowych, ciągłości jej prowadzenia, bez zachowania racjonalności pomiędzy uzyskiwanymi przychodami a ponoszonymi kosztami, nie może być akceptowane przez organ rentowy. Tym samym wnioskodawczynie nie posiadając tytułu do ubezpieczeń, jakim

byłoby faktyczne prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, nie może korzystać z ochrony, jakie dawałoby jej ubezpieczenie chorobowe, a mianowicie świadczenia pieniężne w razie choroby.

Od powyższej decyzji odwołała się wnioskodawczyni K. C.. Ubezpieczona zarzuciła zaskarżonej decyzji:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydania zaskarżonej decyzji polegający na błędnym przyjęciu, że wnioskodawczyni nie prowadziła lub nie miała zamiaru prowadzić pozarolniczej działalności gospodarczej w sytuacji gdy wniosku takiego nie można wyprowadzić ze zgromadzonego materiału dowodowego,
2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydania zaskarżonej decyzji polegający na błędnym przyjęciu, że podstawa wymiaru składek dla wnioskodawczyni jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe wynosi w miesiącu października 2015 r. kwotę 2.375,40 zł oraz na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe wynosi w miesiącu października 2015 r. kwotę 2.375,40 zł w sytuacji gdy wniosku takiego nie można wyprowadzić ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego,
3. błąd w ustaleniach faktycznych zawartych w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji poprzez czynienie zarzutu stronie postępowania, że w okresach przerwy pomiędzy okresami zasiłkowymi od 1 lipca 2017 r. do 11 lipca 2017 r. oraz od 8 września 2017 r. do 13 listopada 2017 r. nie prowadziła działalności gospodarczej w sytuacji, w której to sam organ rentowy odmówił wypłaty świadczeń za okres orzeczonej niezdolności do pracy od 30 czerwca 2017 r. do 11 lipca 2017 r. oraz za okres orzeczonej niezdolności do pracy od 14 września 2017 r. do 12 października 2017 r.,
4. obrazę art. 18 ust. 8 i art. 20 ust. 1-3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez błędną wykładnię prowadzącą do wniosku, że deklarowana podstawa wymiaru składek przez osobę podlegającą ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej jest uzależniona od uzyskiwanego dochodu w sytuacji gdy z wyżej wymienionych przepisów wprost wynika, że podstawa ta deklarowana jest przez osobę podlegającą ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w przedziale od 60% do 250% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia na ubezpieczenie chorobowe oraz nie mniejszej niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe,
5. obrazę art. 83a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez wszczęcie postępowania zmierzającego do uchylenia, zmiany lub unieważnienia decyzji w sytuacji gdy nie zachodzą przesłanki wymienione w art. 156 k.p.a.,
6. obrazę art. 61 § 4 k.p.a. poprzez wszczęcie i kontynuowanie postępowania w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom społecznym z urzędu bez poinformowania o tym fakcie strony postępowania w osobie wnioskodawczyni.

Mając na względzie tak postawione zarzuty, wnioskodawczyni wniosła o:

1. zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie, że wnioskodawczyni podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu, między innymi, w okresach:
 - od 1 lipca 2017 r. do 11 lipca 2017 r.,
 - od 8 września 2017 r. do 13 listopada 2017 r.,
 - od 1 lutego 2018 r. do 6 lutego 2018 r.,
2. zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie, że wnioskodawczyni podlega dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu, między innymi, w okresach:

- od 1 lipca 2017 r. do 11 lipca 2017 r.,

- od 8 września 2017 r. do 13 listopada 2017 r.,

- od 1 lutego 2018 r. do 6 lutego 2018 r.,

3. zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie, że podstawa wymiaru składek dla wnioskodawczyni jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe w miesiącu październiku 2015 r. wynosi 9.897,50 zł,

4. zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie, że podstawa wymiaru składek dla wnioskodawczyni jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe w miesiącu październiku 2015 r. wynosi 9.897,50 zł.

W treści uzasadnienia odwołania oraz w piśmie procesowym z dnia 19 lutego 2020 r. wnioskodawczyni domagała się także zmiany zaskarżonej decyzji poprzez uznanie, że wnioskodawczyni podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od 22 listopada 2017 r. do 30 listopada 2017 r.

Na rozprawie w dniu 2 marca 2020 r. ubezpieczona wniosła nadto o zasądzenie na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd ustalił:

W Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej wnioskodawczyni K. C. figuruje jako przedsiębiorca, prowadzący działalność od 1 października 2015 r. do 22 lipca 2019 r. pod nazwą K. C. Biuro (...). Przeważającym przedmiotem tej działalności, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności, była pozostała działalność wspomagająca usługi finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych.

Wnioskodawczyni prowadziła działalność w dwóch zakresach.

Od początku działalności było to pośrednictwo kredytowe. Działalność w zakresie pośrednictwa kredytowego polegała na wyszukiwaniu osób zainteresowanych zawarciem kredytu, skompletowaniu dla takiej osoby dokumentacji potrzebnej do zawarcia kredytu, opracowania wniosku o kredyt, wybraniu najkorzystniejszej oferty kredytowej. Działalność w zakresie pośrednictwa kredytowego wnioskodawczyni prowadziła głównie na rzecz firmy (...), który również wykonuje działalność w zakresie pośrednictwa kredytowego. R. C. wykonuje działalność na rzecz firmy (...) zajmującej się pośrednictwem kredytowym. Przed podjęciem działalności gospodarczej wnioskodawczyni pracowała dla R. C. na podstawie umowy o pracę na okres próbny od 1 sierpnia 2015 r. do 30 września 2015 r. W tym okresie R. C. wdrażał wnioskodawczynię do pracy przy pośrednictwie kredytowym. Klientów zainteresowanych zawarciem kredytu wnioskodawczyni pozyskiwała we własnym zakresie, otrzymywała również bazę klientów od R. C.. Do klientów wskazanych przez wnioskodawczynię jeździła ona wspólnie z R. C. aby przedstawić ofertę i podpisać wniosek kredytowy. Czasami wnioskodawczyni jeździła sama do klientów. Następnie R. C. przekazywał do banku wnioski i to on był wskazany jako osoba opracowująca wnioski. Od każdego klienta, któremu bank udzielił kredytu i przy zawarciu którego pośredniczył R. C., otrzymywał on prowizję. Część prowizji za klientów pozyskanych przez wnioskodawczynię przekazywał jej. Informował wnioskodawczynię o należnej jej kwocie i na taką kwotę wystawiała następnie fakturę. Rozliczenie następowało gotówką lub przelewem. W październiku 2015 r. wnioskodawczyni wykonywała również usługi pośrednictwa kredytowego na rzecz D. Ł., który także współpracował z (...). W okresie od 19 października 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. wnioskodawczyni zatrudniła na podstawie umów zlecenie z dnia 19 października 2015 r. oraz 1 grudnia 2015 r. U. K.. Zadaniem U. K. było zakończenie spraw związanych z umowami kredytowymi, których wnioskodawczyni nie zdążyła zakończyć przed rozpoczęciem niezdolności do pracy. Działalność w zakresie pośrednictwa kredytowego wnioskodawczyni prowadziła do grudnia 2017 r.

Od listopada 2017 r. wnioskodawczynie rozszerzyła zakres działalności gospodarczej o świadczenie usług w zakresie stylizacji rzęs. We wrześniu 2017 r. wnioskodawczynie podjęła czynności związane z rozszerzeniem działalności, starała się o dofinansowanie z urzędu pracy. W dniu 15 listopada 2017 r. wnioskodawczynie podpisała umowę z Agencją (...) S.A. z siedzibą w L., której przedmiotem było dofinansowanie usług rozwojowych w postaci dwóch szkoleń z przedłużania rzęs: metodą objętościową 2-3 D oraz metodą objętościowa 4-9 D. Wartość całkowitych kosztów kwalifikowanych usług rozwojowych wynosił 3.600,00 zł netto, wnioskodawczynie miała ze środków własnych ponieść koszty kwalifikowanych usług rozwojowych w kwocie 720,00 zł netto, natomiast operator miał zrefundować wnioskodawczynie koszty kwalifikowanych usług rozwojowych w łącznej wysokości 2.880,00 zł netto. Wnioskodawczynie odbyła oba szkolenia w grudniu 2017 r. Od listopada 2017 r. wnioskodawczynie świadczyła usługi kosmetyczne, tj. regulacja, henna brwi, przedłużanie paznokci, hybrydy. Wnioskodawczynie korzystała z lokalu, w którym jej matka zajmowała się stylizacją paznokci.

Wnioskodawczynie uzyskiwała następujące wyniki finansowe z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej:

- w 2015 r. dochód w kwocie 5.966,69 zł (przychód w kwocie 9.415,60 zł, koszty uzyskania przychodów w kwocie 3.448,91 zł),
- w 2016 r. strata w kwocie 303,04 zł (przychód w kwocie 0,00 zł, koszty uzyskania przychodów w kwocie 303,04 zł),
- w 2017 r. dochód w kwocie 838,95 zł (przychód w kwocie 1.487,54 zł, koszty uzyskania przychodów w kwocie 648,59 zł),
- w 2018 r. dochód w kwocie 1.002,00 zł (przychód w kwocie 1.360,00 zł, koszty uzyskania przychodów w kwocie 358,00 zł).

W miesiącu październiku 2015 r., w którym zadeklarowana została składka na ubezpieczenia społeczne od podstawy wymiaru w spornej wysokości, wnioskodawczynie uzyskała z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej dochód w kwocie 4.624,26 zł (przychód w kwocie 5.600,60 zł, koszty uzyskania przychodu w kwocie 976,34 zł).

W dniu 26 stycznia 2016 r. ZUS Oddział w L. wydał decyzję umarzającą postępowanie w sprawie zasadności zgłoszenia wnioskodawczynie do ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Rzeczywiste prowadzenie przez wnioskodawczynię działalności gospodarczej potwierdziła kontrola doraźna przeprowadzona przez ZUS Oddział w L. w dniach od 7 lutego 2018 r. do 22 lutego 2018 r.

Wnioskodawczynie z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej zgłosiła się obowiązkowo do ubezpieczeń społecznych (w tym do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego) od 1 października 2015 r. do 22 kwietnia 2016 r. i od 22 kwietnia 2017 r. do 22 lipca 2018 r. oraz obowiązkowo wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego od 23 kwietnia 2016 r. do 21 kwietnia 2017 r. i od 23 kwietnia 2018 r. do 21 lipca 2019 r.

W miesiącu październiku 2015 r. wnioskodawczynie zadeklarowała podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości 9.897,50 zł. W pozostałych miesiącach wnioskodawczynie deklarowała minimalne podstawy wymiaru składek przewidziane dla osób prowadzących działalność gospodarczą.

Wnioskodawczynie urodziła pierwsze dziecko w dniu 26 kwietnia 2016 r. a drugie dziecko w dniu 23 lipca 2018 r.

Wnioskodawczynie w okresie od listopada 2015 r. do września 2017 r. pobrała świadczenia z ubezpieczenia chorobowego tj.:

- zasiłek chorobowy za okres od 4 listopada 2015 r. do 22 kwietnia 2016 r.,
- zasiłek macierzyński za okres od 23 kwietnia 2016 r. do 21 kwietnia 2017 r.,

- zasiłek chorobowy za okres od 22 kwietnia 2017 r. do 30 czerwca 2017 r.,
- zasiłek chorobowy za okres od 12 lipca 2017 r. do 7 września 2017 r.

Łączna kwota pobranych świadczeń z ubezpieczenia społecznego przez wnioskodawczynię w okresie od listopada 2015 r. do września 2017 r. wyniosła 131 801,07 zł.

Przy założeniu, że wnioskodawczynie deklarowałyby składki na ubezpieczenia społeczne w tym na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe od kwoty 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia tj. w 2015 r. – 2.375,40 zł, łączna kwota pobranych świadczeń z ubezpieczenia społecznego wyniosłaby ok. 32.000 zł.

Dowód:

- akta ubezpieczeniowe wnioskodawczynie,
- zeznania świadka E. B., e-protokół z dnia 02.03.2020 r. 00:09:29 i nast. (k.89v.),
- zeznania świadka E. D., e-protokół z dnia 02.03.2020 r. 00:15:44 i nast. (k.89v.),
- zeznania świadka M. D., e-protokół z dnia 02.03.2020 r. 00:19:34 i nast. (k.89v.),
- zeznania świadka J. K., e-protokół z dnia 02.03.2020 r. 00:23:20 i nast. (k.90),
- zeznania świadka M. K., e-protokół z dnia 02.03.2020 r. 00:26:27 i nast. (k.90),
- zeznania świadka B. M., e-protokół z dnia 02.03.2020 r. 00:32:54 i nast. (k.90),
- zeznania świadka K. P., e-protokół z dnia 02.03.2020 r. 00:37:47 i nast. (k.90-90v.),
- zeznania świadka J. P., e-protokół z dnia 02.03.2020 r. 00:43:16 i nast. (k.90v.),
- zeznania świadka K. T., e-protokół z dnia 02.03.2020 r. 00:47:57 i nast. (k.90v.-91),
- przesłuchanie wnioskodawczynie, e-protokół z dnia 02.03.2020 r. 00:54:12 i nast. (k.91-91v.).

Sąd zważył:

Odwołanie zasługuje na częściowe uwzględnienie.

W pierwszej kolejności podnieść należy, że trafne są zarzuty odwołania w zakresie, w którym wnioskodawczynie domaga się ustalenia, że podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu w okresach od 1 lipca 2017 r. do 11 lipca 2017 r., od 8 września 2017 r. do 13 listopada 2017 r., od 22 listopada 2017 r. do 30 listopada 2017 r. oraz od 1 lutego 2018 r. do 6 lutego 2018 r.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.jedn.: Dz.U. z 2016 r., poz. 963) –obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność. Osoby takie podlegają też obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu (art. 12 ust 1 powołanej ustawy).

W myśl art. 13 pkt 4 ww. ustawy, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność – od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Stosownie do art. 11 ust. 2 ww. ustawy, dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione m.in. w art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy.

Stosownie do treści art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 nr 173 poz. 1807 ze zm.), który obowiązywał do dnia 29 kwietnia 2018 r., działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że dla zakwalifikowania danej działalności jako działalności gospodarczej w rozumieniu przepisu art. 2 ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej istotne znaczenia ma jej ciągłość i zarobkowy charakter. Ciągłość w działalności gospodarczej ma dwa aspekty. Pierwszy to powtarzalność czynności, pozwalająca na odróżnienie działalności gospodarczej od jednostkowej umowy o dzieło lub zlecenia albo umowy o świadczenie usługi, które same w sobie nie składają się jeszcze na działalność gospodarczą, zaś drugi aspekt, wynikający zresztą z pierwszego, to zamiar niekrótkiego prowadzenia działalności gospodarczej. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2016 r., I UK 455/15, publ. Legalis).

W pierwszej kolejności podnieść trzeba, że bezsporne jest, iż wnioskodawczyni rzeczywiście prowadziła działalność gospodarczą od dnia 1 października 2015 r., której przedmiotem było najpierw pośrednictwo kredytowe a następnie usługi kosmetyczne w zakresie stylizacji rzęs. Okoliczność ta była potwierdzona w toku kontroli ZUS zakończonej decyzją z dnia 28 stycznia 2016 r. oraz kontroli doraźnej przeprowadzonej od 7 lutego 2018 r. do 22 lutego 2018 r. To na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki, ciążył w niniejszej sprawie ciężar dowodu wykazania, że wnioskodawczyni nie prowadziła działalności gospodarczej w spornych okresach (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2012 r., sygn. akt I UK 305/11, publ. Legalis). Ze zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego, w tym z dokumentów przedłożonych zarówno w postępowaniu przed organem rentowym jak i w postępowaniu sądowym, oraz zeznań świadków wynika, że wnioskodawczyni prowadziła działalność gospodarczą w okresach od 8 września 2017 r. do 13 listopada 2017 r. oraz od 22 listopada 2017 r. do 30 listopada 2017 r. Wiarygodne są twierdzenia wnioskodawczyni, że już od września 2017 r. podjęła działania w zakresie poszerzenia działalności o usługi stylizacji rzęs, w tym dowiadywała się czy istnieje możliwość dofinansowania w urzędzie pracy. W dniu 15 listopada 2017 r. wnioskodawczyni podpisała z Agencją (...) S.A. umowę w zakresie dofinansowania dwóch szkoleń z przedłużania rzęs na kwotę 2.880,00 zł netto. Nadto wskazać trzeba, że świadkowie E. B., J. K., B. M. oraz K. T. zeznały, że wnioskodawczyni świadczyła im usługi kosmetyczne w listopadzie 2017 r. lub „przed Andrzejkami”. Pozostali świadkowie: E. D., M. D., M. K., K. P. oraz J. P. zeznały zgodnie, że korzystały z usług kosmetycznych wnioskodawczyni. Wszystkie wymienione okoliczności wskazują, że wnioskodawczyni rzeczywiście wykonywała w spornych okresach czynności w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, która prowadzona była w sposób zorganizowany i ciągły, w celu osiągnięcia zysku. Natomiast odnosząc się do zakwestionowanych w zaskarżonej decyzji okresów od 1 lipca 2017 r. do 11 lipca 2017 r. oraz od 1 lutego 2018 r. do 6 lutego 2018 r. są to okresy na tyle krótkie, że nietrafny jest argument, że wnioskodawczyni nie uzyskiwała w tym czasie przychodów w sytuacji, gdy realnie prowadziła przez cały czas działalność gospodarczą. Naturalne jest, że przez okres kilku dni po powrocie z zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego działalność gospodarcza może nie przynieść żadnego przychodu.

Niezasadne były natomiast zarzuty odwołania w zakresie, w którym wnioskodawczyni kwestionowała zweryfikowanie w zaskarżonej decyzji podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej za miesiąc październik 2015 r. do kwoty 2.375,40 zł.

Jak wskazuje się w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego, organ rentowy jest uprawniony do kontroli i korygowania zawyżonych podstaw wymiaru składek z każdego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym dla zapobieżenia nabywania nienależnych lub zawyżonych świadczeń z ubezpieczenia społecznego jeżeli okoliczności sprawy wskazują na intencjonalny lub manipulacyjny zamiar uzyskania takich świadczeń z ubezpieczenia społecznego w sposób sprzeczny z prawem lub zmierzający do obejścia przepisów i zasad systemu ubezpieczeń społecznych.

Jak podnosi Sąd Najwyższy, wprawdzie przepisy prawa ubezpieczeń społecznych nie zawierają regulacji prawnej o dopuszczalności stosowania przepisów prawa cywilnego do spornej oceny potencjalnej nieważności lub pozorności czynności prawnej polegającej na uruchomieniu i prowadzeniu spornej pozarolniczej działalności, ale nie wyklucza to tej metody jurysdykcyjnej weryfikacji spornego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, który został wykreowany z ewidentnym zamiarem pobierania nienależnych lub oczywiście zawyżonych świadczeń, w ramach koniecznej weryfikacji imperatywnych przesłanek wymaganych do zastosowania konkretnych spornych norm materialnego prawa ubezpieczeń społecznych, zwłaszcza gdy okoliczności sprawy mogą wskazywać na intencjonalny zamiar obejścia lub nadużycia tych norm prawa materialnego wyłącznie w celu nabycia prawa do nienależnych lub co najmniej prima facie zawyżonych świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Świadczenia z ubezpieczenia społecznego co do zasady powinny stanowić proporcjonalną rekompensatę za utracone dochody, a nie za intencjonalnie opłacone składki w maksymalnie dopuszczalnej wysokości z ewidentnym zamiarem osiągnięcia nienależnych (zawyżonych) świadczeń z ubezpieczenia społecznego. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2018 r., I UK 208/17, publ. Legalis).

W realiach niniejszej sprawy sporne było, czy organ rentowy zasadnie obniżył podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wnioskodawczyni w miesiącu październiku 2015 r., a więc w pierwszym miesiącu prowadzenia przez ubezpieczoną działalności gospodarczej, która została zadeklarowana przez wnioskodawczynię na kwotę 9.897,50 zł.

W ocenie Sądu działania wnioskodawczyni polegające na ustaleniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w maksymalnej wysokości – na miesiąc przed uzyskaniem prawa i pobieraniem świadczeń w postaci zasiłku chorobowego oraz macierzyńskiego – było jednoznacznie nakierowane na uzyskanie nieproporcjonalnie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Trafnie wskazywał organ rentowy, że działanie takie narusza zasadę równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, w tym zasadę solidaryzmu ubezpieczeń społecznych. W przekonaniu Sądu nie należy dopuszczać do sytuacji, w której niektórzy uczestnicy systemu ubezpieczeń społecznych z uczestnictwa w systemie osiągać będą nieuzasadnione korzyści wynikające jedynie z faktu deklarowania maksymalnej podstawy wymiaru składek – która to podstawa nie ma uzasadnienia, w przypadku prowadzenia działalności gospodarczej, w jej finansowych wynikach. Co do zasady bowiem świadczenia z ubezpieczeń mają stanowić rekompensatę utraconych zarobków (dochodów) nie zaś efekt kierunkowego wykorzystania istniejących w nim rozwiązań i to w sposób trudny do społecznej akceptacji.

Wskazać trzeba, że wnioskodawczyni uzyskała dochód w pierwszym miesiącu prowadzenia działalności kwocie 4.624,26 zł, a zatem znacząco niższej niż zadeklarowana podstawa wymiaru składek za ten miesiąc. Ponadto w spornym okresie działalność wnioskodawczyni była dopiero w początkowej fazie rozwoju i jak trafnie wskazał organ rentowy w zaskarżonej decyzji z zasad logiki i doświadczenia życiowego wynika, że osoby rozpoczynające działalność gospodarczą dążą do obniżenia kosztów jej prowadzenia. Jak się okazało, działalność wnioskodawczyni przyniosła w roku 2015 r. dochód jedynie w kwocie 5.966,69 zł a już w 2016 r. przyniosła stratę. W latach 2017-2018 roczny zysk wnioskodawczyni tylko raz przekroczył nieznacznie 1.000 zł. Tym samym za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego uznać należy zadeklarowanie przez wnioskodawczynię maksymalnej podstawy wymiaru składek w sytuacji, gdy kwota należnych składek wynosi ponad 3.000 zł i pokrywa w ponad 50% dochód wnioskodawczyni w pierwszym miesiącu prowadzenia działalności gospodarczej, a zadeklarowanie podstawy wymiaru składek w takiej wysokości ukierunkowane jest na uzyskanie nieproporcjonalnie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd zmienił zaskarżoną decyzję orzekając jak w pkt. I wyroku.

Natomiast w pozostałym zakresie odwołanie wnioskodawczyni należało oddalić jako bezzasadne na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., o czym orzeczono w pkt. II wyroku.

Mając na względzie, że odwołanie okazało się zasadne w części odnoszącej się do ustalenia podlegania przez wnioskodawczynię ubezpieczeniom społecznym w spornych okresach, natomiast niezasadne w części odnoszącej się do zweryfikowania podstawy wymiaru składek, a obie strony poniosły w niniejszej sprawie koszty zastępstwa procesowego w kwocie 180 zł, należało te koszty między stronami wzajemnie znieść na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c.

Sędzia Regina Stępień